

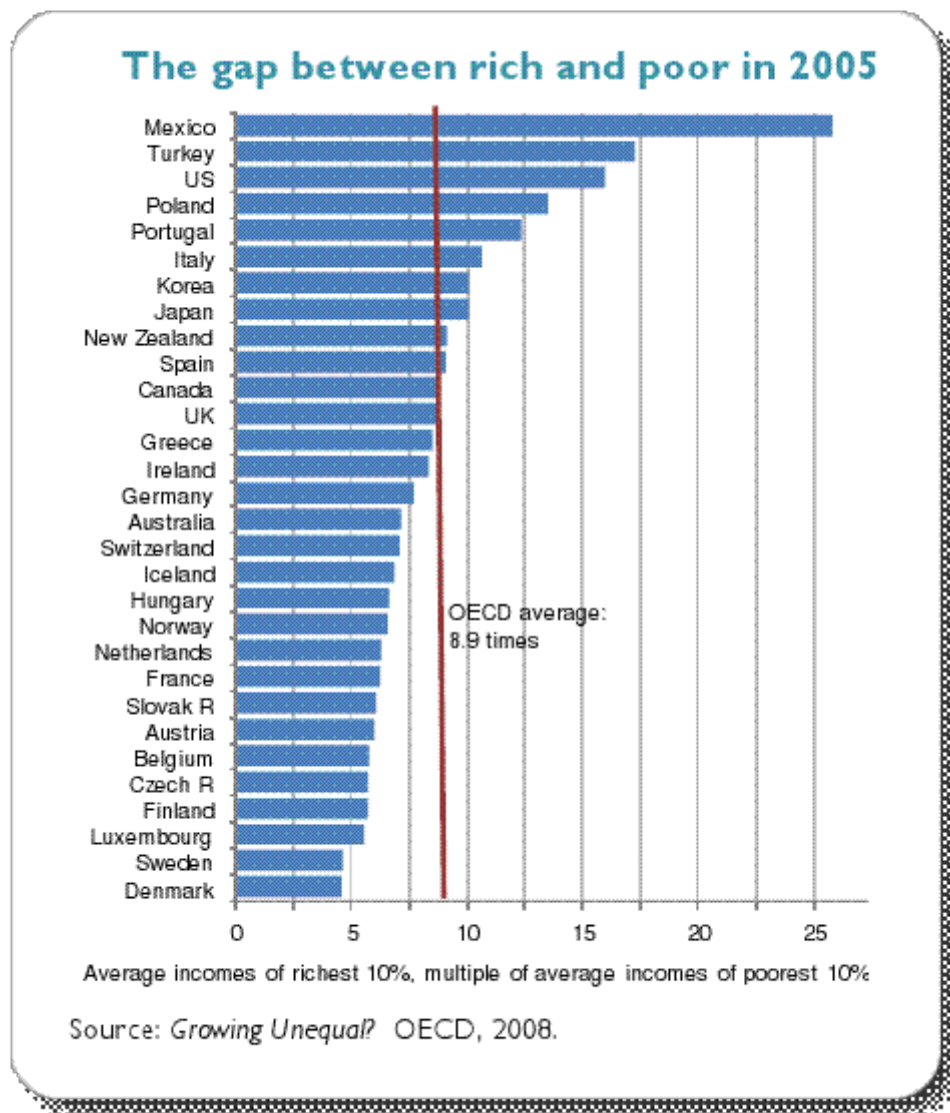
Internationale belastingen voor sociale rechtvaardigheid en ecologische duurzaamheid

Veranderingen in de structuur van het mondiale kapitalisme

- HET NAOORLOGS KAPITALISME WAS
EEN GEBONDEN GEORGANISEERD
KAPITALISME: het was ingebed in een
internationaal systeem van vaste wisselkoersen en
beperkingen op het kapitaalverkeer;
kapitaalcontroles; Bretton Woods 1944)
- DAARDOOR KONDEN TRADITIONELE
BELANGENGROEPEN HUN
MAATSCHAPPELIJKE ROL SPELEN ZOALS
NATIONALE OVERHEDEN, CENTRALE
BANKEN EN VAKBONDEN: regime van Bretton
Woods opgeblazen door Nixon in 1972
(loskoppeling van goud aan dollar; dollar alleen nog
gedekt door goederen en/of diensten)
- DE LIBERALISERING VAN DE
WERELDHANDEL: WIJZIGING VAN DE
EIGENDOMSSTRUCTUUR VAN HET KAPITALISME:
VAN HANDELSKAPITALISME NAAR
FINANCIËKAPITALISME; VAN GEREGULEERDE
HANDEL TOT VRIJHANDEL(handel zonder
overheidsbemoeienis). De noodzaak om het klimaat
van wetgeving, investering en politiek te beheersen

– lokaal en mondiaal – teneinde zo onbelemmerd (gedereguleerd) mogelijk te zijn in handel, geografische reikwijdte en toegang tot markten, bronnen en werkkraft.

- MONDIALISERING EN FINANCIALISERING VAN ECONOMIE: nieuwe (machts) verhoudingen tussen arbeid en kapitaal (zowel nationaal als mondiaal).

MONDIALE TRENDS (1973-2007):

1) DE FENOMENALE STIJGING VAN DE BEURSKOERSEN

2) DE VERSNELLING VAN HET INTERNATIONALE GELDVERKEER

3) DE STERKE TOENAME VAN KAPITAALSCONCENTRATIE en BEDRIJFSCONCENTRATIE.

4).INTERNATIONALISERING EN LIBERALISERING VAN KAPITAAL (vrijmaken van kapitaalstromen; het einde van kapitaalcontroles)

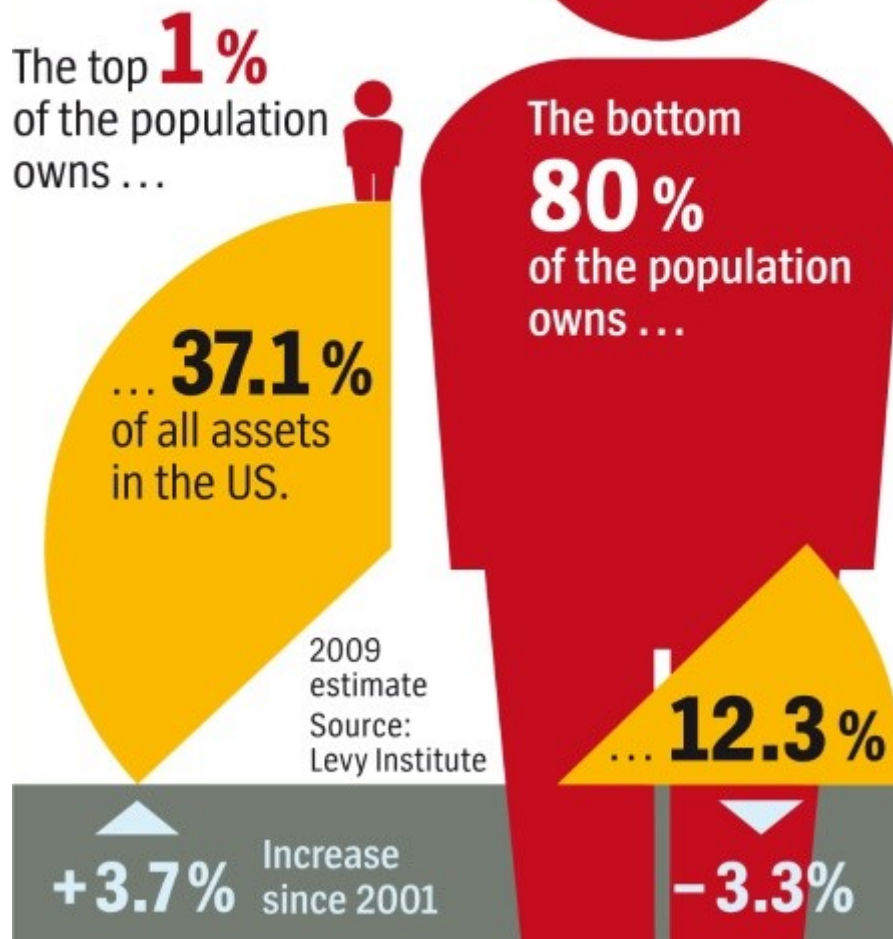
5) HET PRIMAAT VAN DE BEURS (geld maken met geld en steeds minder met productie en handel)

6) KORTE TERMIJNBELANGEN PRIMEREN BOVEN LANGE TERMIJN (steeds meer speculatief kapitaal; wanneer bedrijven sluiten en/of saneren laten de aandeelhouders de champagnekurken knallen en schieten de volgende dagen de beurscijfers de hoogte in; perverse uitwassen van neoliberale logica)

7) FINANCIËLE DRIJVEREN PRIMEREN BOVEN ECONOMISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE (aandeelhouders zijn belangrijker dan de gemeenschap; winstmaximalisatie belangrijker dan milieunormen, sociale rechten en mensenrechten)

8) ONGEBREIDELDE GROEI DOOR AANDEELHOUDERSKAPITALISME: bevordering van hypergroei en onbeperkte exploitatie van natuurlijke bronnen ter stimulering van die groei.

The Rich Few

Van ongebreidelde vrije markt tot financialisering van de markten

In een ongebreidelde vrije markt is geen aandacht voor immateriële waarden. Welvaart betekent ook rechtvaardigheid, sociale cohesie, vrije tijd en behoud van cultureel erfgoed;

Er vindt een te grote aantasting plaats van milieu, natuur en landschap, de rekeningen worden door de vrije markt niet betaald.

Consumentenstaat wordt belangrijker dan verzorgingsstaat

Er is weinig ruimte voor het algemeen belang en de publieke sector. Het private domineert.

De inkomensverdeling is verstoord, de inkomensverschillen in de landen zelf en tussen de landen zijn de laatste twintig jaar vergroot; de vrije markt heeft het grote graaien bevorderd met als dieptepunten de affaires met Enron en Ahold.

Wildgroei van de financiële sector.

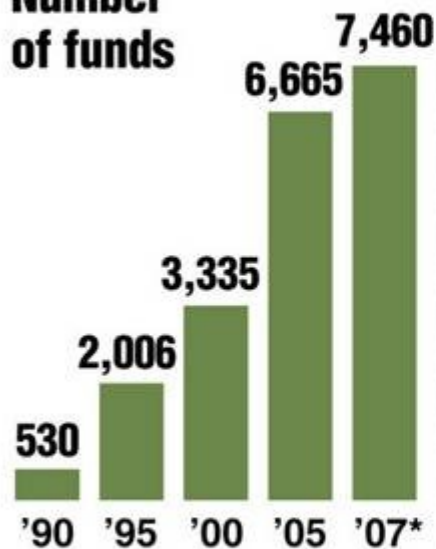
De financiële wereld(wan)orde heeft geen antwoord op de vragen van deze tijd, zoals de energie en milieucrisis; migratiestromen, watertekorten.

Hedge funds

The growth of hedge funds has been rapid, but assets under management are less than stocks or mutual funds.

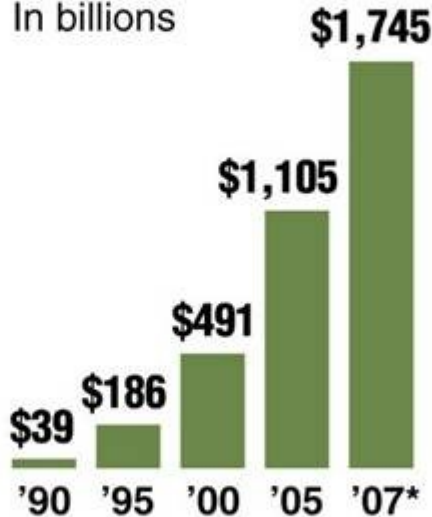
Number of funds

*Second quarter

Estimated assets

In billions

**Number of stocks traded times their value as of Dec. 2006

Others

By comparison, investment assets in 2006

- Mutual funds, **\$10.4 trillion**

- N.Y. Stock Exchange,** **\$15.4 trillion**

- Global exchanges, **\$44 trillion**

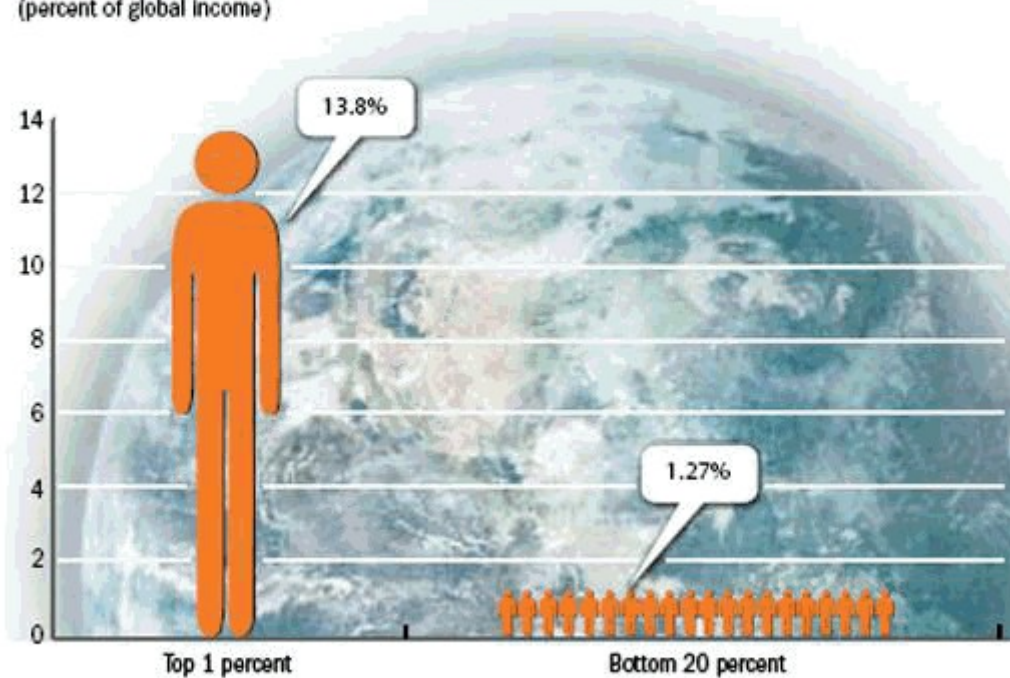
Hedge funds invest large pools of capital for those with a net worth of more than \$1 million and are free of direct federal regulation by law

Source: Hedge Fund Research Inc., Investment Company Institute, New York Stock Exchange, World Federation of Exchanges
Graphic: Angela Smith

© 2007 MCT

What a difference!

The richest 1 percent of people in the world receive nearly 14 percent of global income while the poorest 20 percent receive just over 1 percent.
(percent of global income)

Sources: World Income Distribution database; and author's calculations.
Note: Data are for 2005.

Amartya Sen Nobelprijs economie 1998

"Direct of indirect, de kern van het probleem ligt bij de ongelijkheid. Dit is de echte uitdaging. Ongelijkheid tussen de verschillende staten en de ongelijkheden binnen elk land. Verschillen in rijkdom, maar ook enorme onevenwichten op politiek, economisch en sociaal vlak. Cruciaal wordt de herverdeling van de weldaden van de mondialisering tussen rijke en arme landen, maar ook tussen de diverse bevolkingsgroepen binnen elk land."

- In 1960 werd de kloof tussen de rijkste 20% en de armste 20% geschat op een verhouding van 30:1. Tegen 1997 was die verhouding 74:1 en tegen eind 2005 zelfs een verhouding van 150:1! Dat is een belangrijk

gegeven in het moderne kapitalisme en het wordt gecombineerd met de effecten van een toegenomen uitbuiting en de stress van het moderne dagelijkse leven samen met andere sociale druk die zorgen voor een toenemende vervreemding van de samenleving wat duidelijk wordt in alle regio's van de wereld. Dat zijn elementen die leiden tot sociale desintegratie, zelfs in een aantal imperialistische landen, en het zijn belangrijke thema's waarop wij en de arbeidersbeweging antwoorden op moeten formuleren.

- In de neokoloniale wereld is er een zee van armoede en lijden. Toch slagen een aantal kapitalisten er ook daar in om het uitstekend te doen. Een exclusieve club van rijken die meer dan 1 miljoen dollar bezit (naast hun woning) telt wereldwijd 8,7 miljoen leden op wereldvlak en zag haar rijkdom op een jaar tijd toenemen met 6,5%. De leden van het 'hoge netwerk van individuen' dat meer dan 30 miljoen dollar bezit, telt 86.000 leden op wereldvlak en zag haar rijkdom met 10% toenemen. De 1% rijksten van de wereldbevolking controleren 24% van de globale rijkdom

Child poverty, pay inequality

Child poverty % of all children		Income inequality Gini coefficient score	
Turkey	24.6%	Mexico	0.474
Mexico	22.2	Turkey	0.430
Poland	21.5	Portugal	0.385
US	20.6	US	0.381
Spain	17.3	Poland	0.372
Portugal	16.6	Italy	0.352
Ireland	16.3	UK	0.335
Germany	16.3	NZ	0.335
Italy	15.5	Ireland	0.328
Canada	15.1	Greece	0.321
NZ	15.0	Japan	0.321
Japan	13.7	Spain	0.319
Greece	13.2	Canada	0.317
Lux.	12.4	Korea	0.312
Australia	11.8	Australia	0.301
N'lands	11.5	Germany	0.298
Slovakia	10.9	Hungary	0.291
10.3	Czech Rep	France	0.281
10.2	Korea	Iceland	0.280
10.1	UK	Norway	0.276
10.0	Belgium	Switz.	0.276
9.4	Switz.	N'lands	0.271
8.7	Hungary	Belgium	0.271
8.3	Iceland	Finland	0.269
7.6	France	Slovakia	0.268
6.2	Austria	Czech Rep	0.268
4.6	Norway	Austria	0.265
4.2	Finland	Lux.	0.258
4.0	Sweden	Sweden	0.234
2.7	Denmark	Denmark	0.232

Denmark ranks best among OECD-30 countries

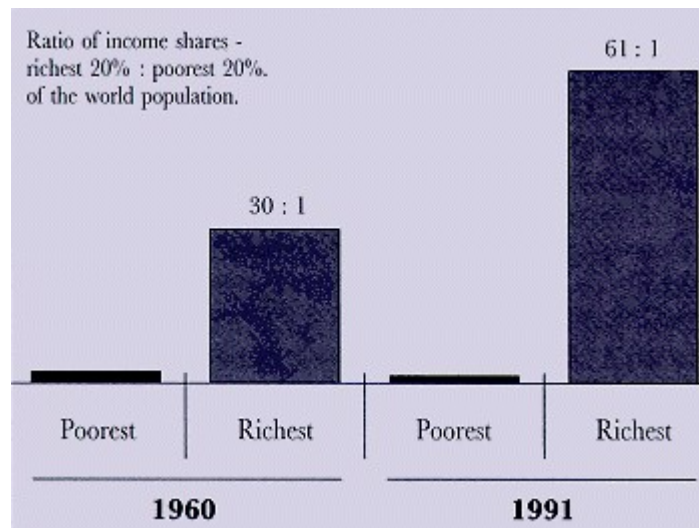
SOURCE: OECD INCOME DISTRIBUTION QUESTIONNAIRE

De financiële crisis: de mislukking van de neoliberale vorm van accumulatie

- Het belangrijkste probleem voor de westerse elites is het feit dat het gevestigde neoliberale systeem niet langer een regelmatige en stabiele accumulatie kan garanderen. Op lange termijn is groei aangemoedigd door steeds toenemende schulden door middel van allerlei gesofisticeerde trucjes – van 'vernieuwende' instrumenten,

via onbeperkte hefboomwerking, 'short selling' en andere vormen van speculatie tot nieuwe instellingen zoals hefboomfondsen, enz. – onmogelijk gebleken. Het Ponzispelletje werkt gewoon niet meer en enkele van de grootste gokkers, investeringsbanken, zijn al begraven.

- De financiële elites hadden – tenminste nog een tijdje – kunnen leven met de negatieve gevolgen van de ongelijke verdeling, dat wil zeggen een herverdeling van onderen naar boven toe. Zij hadden kunnen leven met enige sociale onrust in het centrum van het systeem, vooral in Europa, met stakingen, sociale bewegingen die hun stem verheffen, protesten en de opmars van racisme en politiek populisme. Dit bleef allemaal op een niveau dat nog niet echt gevaarlijk was. Maar wat zij niet kunnen verdragen is de vernietiging van grote hoeveelheden van hun vermogen, dalende winsten en instabiliteit, onzekerheid, financiële onrust en recessie.
- Bovendien kunnen de Verenigde Staten geen verdere erosie van de dollar als leidende munteenheid aanvaarden, want die vormt een van de belangrijkste peilers van hun oppermachtige positie. Alles bij elkaar heeft de crash de VS economisch en ook moreel verzwakt.
- Een ander integraal onderdeel van de huidige historische conjunctuur is de druk die uitgaat van de klimaatverandering en de energiecrisis. Die oefenen allebei een zware druk uit op de westerse elites, maar ook op de wereld in haar geheel. Samen met de financiële en de economische crisis vormen zij een onderling verbonden drievoudig crisiscomplex

Systeemveranderingen voor sociale rechtvaardigheid en ecologische duurzaamheid

De komende jaren zullen er drie parallelle processen zijn:

a. maatregelen en programma's om de gevolgen van de financiële crisis en van de recessie in de echte economie te milderen. Dit zal vooral gebeuren op nationaal vlak en in sommige gevallen misschien ook op regionaal niveau,

b. het ontwerpen van een nieuwe (mondiale) financiële architectuur

c. hervormingsprocessen fundamenteel mee sturen in de richting van een *New Deal* ten gunste van wereldwijde sociale rechtvaardigheid en ecologische duurzaamheid

Alle maatregelen moeten worden bekeken vanuit de volgende basiscriteria:

a. Helpen zij het overwicht van de financiële wereld over de echte economie te doorbreken?

b. Dragen zij bij tot een verandering in het machtsevenwicht in de richting van de vraagzijde, arbeid en sociale rechtvaardigheid en dit zowel nationaal als wat de Noord-Zuiddimensie betreft?

c. Dragen zij bij tot de ecologische ommekeer?

Bouwstenen van een nieuwe financiële architectuur

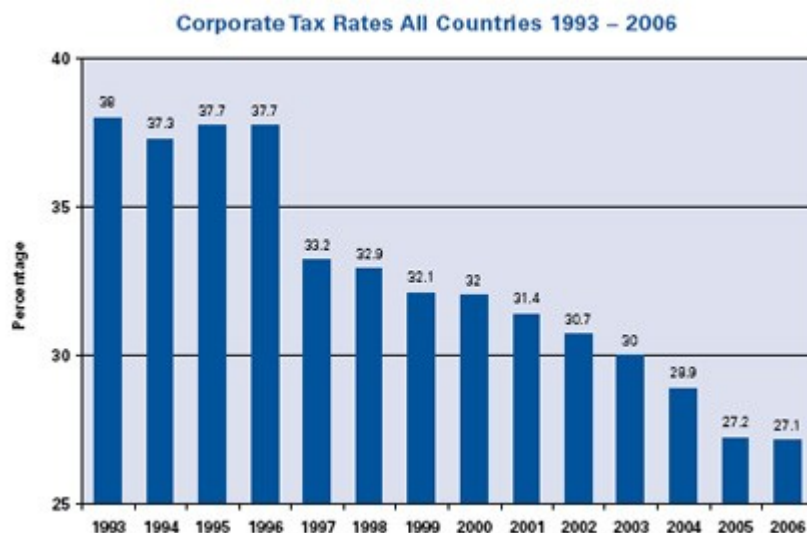
Een nieuw systeem moet gebaseerd zijn op de volgende vier basisprincipes:

- a. Het overwicht van het financiewezen over de echte economie moet worden doorbroken. Het financiewezen moet een dienstverlenende rol vervullen voor de economie en de samenleving in haar geheel.
- b. Het nieuwe systeem moet stabiel en voorspelbaar zijn. Het moet een betrouwbare omgeving bieden voor de economie.
- c. De negatieve verdelende effecten van het financiële kapitalisme moeten ongedaan worden gemaakt. Lonen moeten de belangrijkste drijvende kracht van accumulatie worden.
- d. De financiële markten hebben een democratische controle nodig. Er moet een einde komen aan de erosie van de parlementaire democratie (het financiewezen als 'vijfde macht'). Vooral de ontwikkelingslanden moeten voldoende beleidsruimte hebben om te beslissen over hun eigen ontwikkelingstraject.

Maatregelen om het overwicht van het financiewezen op de werkelijke economie te doorbreken

- een belasting op alle kapitaaltransfers, en niet alleen op valutatransacties, om de hypertrofie en de macht van de financiële sector te verminderen, om de snelheid van de transacties te verlagen en het speculeren à la baisse te verminderen;
- een sterke openbare en coöperatieve banksector opzetten naar het model van de Duitse of Oostenrijkse *Sparkassen* en *Raiffeisenbanken* en met openbare ontwikkelingsbanken.
- voorrang geven (bijvoorbeeld door middel van belastingen) aan de openbare en de coöperatieve sector;
- deconcentratie van de grote privébanken. Als ze 'te groot zijn om failliet te gaan', moeten ze kleiner worden gemaakt tot geen van hen nog impact op het systeem kan hebben.

- stimulansen creëren voor privébanken om (opnieuw) aan bedrijfsfinanciering te doen,
- alle actoren moeten onder regulering en toezicht vallen,
- het bedrijfsmodel van de *private-equityfondsen* als een van de belangrijkste doorgeefluiken van de logica en de dynamiek van de financialisering van de echte economie, moet worden verboden. In plaats daarvan moeten openbare ontwikkelingsbanken risicokapitaal ter beschikking stellen. De privébanken moeten zich, door middel van passende stimulansen, toeleggen op bedrijfsfinanciering, vooral voor kleine en middelgrote ondernemingen.
- alle landen moeten nationale kapitaalcontroles mogen gebruiken en daartoe zelfs worden aangemoedigd, als zij menen dat die noodzakelijk zijn om besmetting te voorkomen.

Hoe kunnen die systeemveranderingen eruit zien?

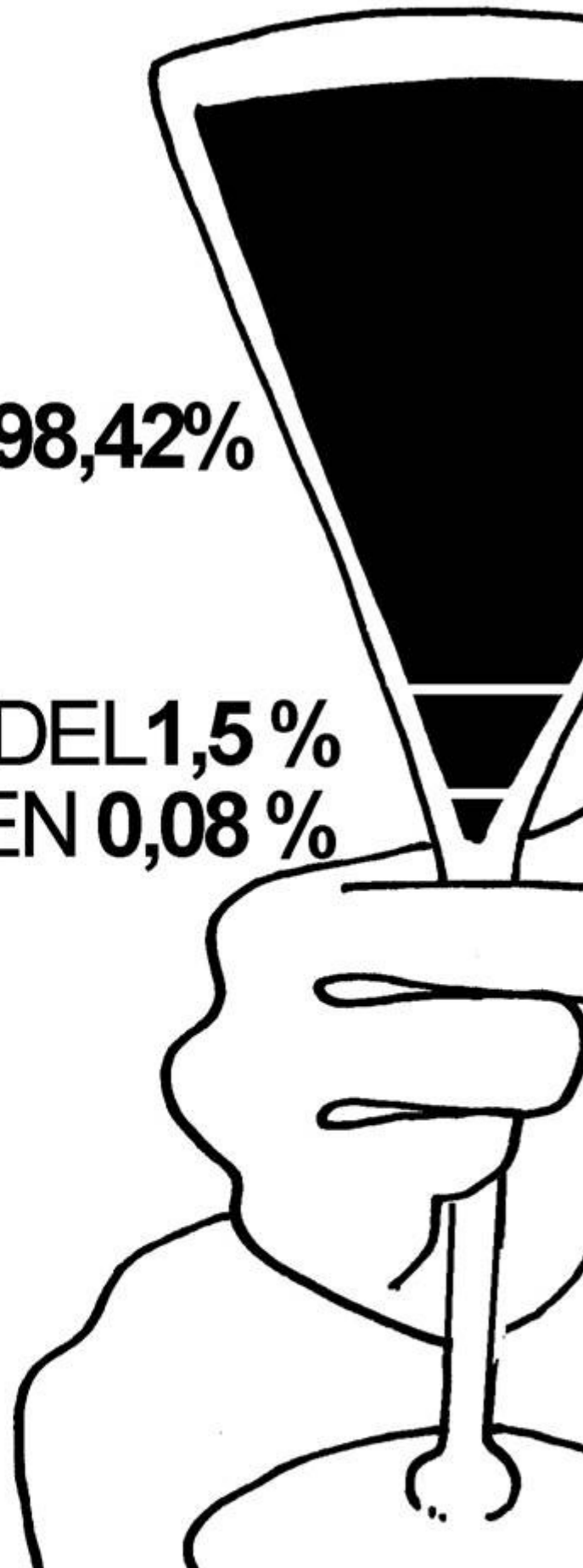
- Wanneer de luchtbel is leeggelopen, blijft de hamvraag waar nieuwe groeistimuli vandaan kunnen komen. De enige kandidaat binnen het gezichtsveld is de vraagzijde, dat wil zeggen de lonen.
- De grote tekorten op de lopende rekeningen zullen moeten verdwijnen. Meer bepaald valt te verwachten dat de wereld niet langer zal aanvaarden dat twee derde van al het

spaargeld ter wereld wordt opgeslorpt door het huidige deficit op de lopende rekeningen in de VS.

- Om de inflatie onder controle te houden, zullen de regeringen weer greep moeten krijgen op de wisselkoersen. Het is absoluut noodzakelijk om de wisselkoersen minder wispelturig te maken.
- Het wereldwijde monetaire systeem zal moeten veranderen en een meervoudige structuur moeten aannemen.
 - Gezien de risico's van besmetting, zullen ook de kapitaalcontroles een heropleving kennen.
 - De multilaterale samenwerking tussen centrale banken, regulerende en toezichhoudende instanties zal moeten worden geïnstitutionaliseerd. Er zullen nieuwe instellingen ontstaan, ofwel zullen de bestaande, en vooral het IMF, in aanzienlijke mate worden hervormd. Het zal heel sterk afhangen van de houding van China en de andere BRIC-staten welke optie zal worden gekozen. Wanneer zij kiezen voor de Bretton Woodsinstellingen, zullen die niet langer exclusief het instrument van de VS zijn. Een IMF met aanzienlijke invloed van de G20 dat een nieuw paradigma volgt, is niet hetzelfde als wat we de voorbije decennia hebben gekend.

SPECULATIE 98,42%

WERELDHANDEL 1,5 %
INVESTERINGEN 0,08 %

Mondiale taksen om de kloof tussen rijk en arm te dichten

De wisseltransacties bedragen nu 800 biljoen (800.000.000.000.000) dollar op jaarbasis. Alle financiële transacties –inclusief de wisseltransacties– belopen liefst 4200 biljoen dollar. Dat is de belastingbasis voor een Financiële Transactie Taks

Internationale belastingen

Onze belastingsystemen zijn nog steeds gebaseerd op verordeningen uit de 19e en 20e eeuw zoals die in de staten elk afzonderlijk werden opgesteld en ze beantwoorden niet aan de voorwaarden zoals die in de tijd van de neoliberale globalisering zijn opgesteld. Bijgevolg is het voor hen die een groot vermogen bezitten en voor internationale concerns mogelijk aan de belastingplicht te ontsnappen in tegenstelling tot de plaatselijke bevolking die buiten proporties wordt belast. Daarbij komt dat door de globalisering nieuwe bronnen van inkomsten zijn ontstaan en het is dan ook maar een logisch gevolg dat zij die door de globalisering winsten boeken, internationaal worden belast.

Tot voor kort werden de eisen om internationale belastingen in te voeren als een utopie beschouwd. Door de discussie over het invoeren van internationale belastingen ter financiering van de

millenniumdoelstellingen van de VN inzake ontwikkeling is de houding hier tegenover gewijzigd. Als gevolg hiervan hebben vertegenwoordigers van meer dan honderd staten zich voor het invoeren van internationale belastingen uitgesproken om aldus inkomsten voor ontwikkelingsdoeleinden te verwerven o.a. voor de Tobintaks.

De belasting op vliegtuigtickets is de eerste internationale belasting waartoe 16 staten beslisten.

Na de slechte ervaringen met twijfelachtige bankproducten na de financiële crisis krijgt de eis voor een belasting op overdracht van deviezen wind in de zeilen.

Voor ons is het niet alleen belangrijk dat er dringend nodige inkomsten komen om hen die door de globalisering verliezen leden, te compenseren. Met internationale belastingen moeten vooral de verkeerde ontwikkelingen van de globalisering worden bestreden. Milieubelastingen zoals taksen op emissies en andere zijn een efficiënt middel tegen milieuvervuiling; de Tobintaks kan de macht van de financiële markten beperken en financiële crises verhinderen.

Internationale belastingen en globalisering

Het concept, internationale belasting, is het resultaat, op politiek vlak, van de globalisering. Daar zijn meerdere factoren samen aan het werk. Ten eerste heeft de neoliberale politiek de randvoorwaarden in het belang van internationale ondernemingen en van institutionele beleggers drastisch gewijzigd. Naast het dwangmonopolie is de mogelijkheid belasting te heffen, de tweede peiler waarop de moderne staat berust. Onze belastingsystemen die in de 19e en 20e eeuw ontstonden waren geconcipeerd voor de nationale staat en de daaraan verbonden relatief gesloten economie. Kapitaal en arbeid waren op gelijkaardige aard en wijze aan het territorium van de nationale staat gebonden. De nationale belastingwetgeving kon relatief probleemloos ingrijpen in de tekst die er de basis van vormt en ook ondernemingen en bemiddelden doen afdokken.

Thans botst een op nationaal vlak gevoerde belastingpolitiek in het licht van de hypermobiliteit van kapitaal en internationale concerns met steeds engere grenzen. Het gevolg is de toenemende erosie van de nationale basis inzake belastingheffing door het afnemen van de ondernemings-,

kapitaal- en vermogensbelasting. In vergelijking daarmee vallen de inkomsten uit verdienste onder een veruit hogere (en nog hoger wordende) belastingschaal. Internationale belastingen bieden een mogelijkheid de verarming van de staat en de voortkomende tendensen tot denationalisatie en privatisering af te remmen.

Naast de mogelijkheden belastingen te ontduiken opent de globalisering voor de global players ook nieuwe wegen om winsten na te streven. Samen met de vrijmaking van de financiële en goederen- markt en daarbij de vrijmaking van de dienstverlening hebben digitalisering en communicatie via satellieten het mogelijk gemaakt om thans per beursdag 1,9 biljoen Amerikaanse dollars rond de aarde te jagen. Financiële transfers kunnen steeds door een klik op de computermuis en in real time worden uitgevoerd. Zo ontstaat er een transnationale ruimte waarin op een totaal nieuwe manier rendement wordt gecreëerd terwijl de nationale staat nog nauwelijks vat heeft op deze cybereconomie.

Het ligt voor de hand een deel van de winsten die uit de globalisering (en uit andere activiteiten) voortkomen, af te romen en onder de verliezers van de globalisering te verdelen. De invoering van internationale belastingen krijgt een hoge graad van legitimiteit als de ontvangsten tot financiering in het algemeen van publieke goederen en in het bijzonder tot ontwikkeling van de armste landen in de wereld gebruikt worden.

2,8 miljard mensen, meer dan een derde van de wereldbevolking, moeten het met minder dan 2 dollar per dag stellen. Tegelijk is het BBP van de OESO-landen tussen 1991 en 2002 met 63% tot 29 biljoen Amerikaanse dollar gestegen; in de Duitse Bondsrepubliek steeg het BBP in die periode met 40% tot 2,1 biljoen Amerikaanse dollar. Alleen de 697 dollarmiljardairs op deze wereld bezitten 2,2 biljoen Amerikaanse dollar als vermogen.

Om welke taksen, belastingen, gaat het?

Er liggen veel voorstellen in verband met internationale taksen ter tafel. We beperken ons hier tot de meest bekende concepten.

Om het nut en het effect van internationale taksen te bepalen, worden vier parameters genomen.

Ten eerste wat is het resultaat van de taksen en daarbij de vraag in hoeverre bepaalde houdingen worden beïnvloed die op nationaal vlak moeilijk op te splitsen zijn zoals het overmatig gebruik van de natuurlijke bronnen of de speculatie op de financiële markten.

Ten tweede gaat het hier om vragen zoals: zijn de inkomsten zo ruim dat ze een wezenlijke bijdrage ter financiering van globale staatsgoederen of tot armoedebestrijding kunnen leveren.

Op de derde plaats rijst de vraag naar de administratieve kosten die de heffing en de inning van de taksen en ten slotte is het politiek haalbaar?

- Een van deze verdere en belangrijke voorstellen is de heffing op de CO₂-uitstoot. Een pluspunt van dergelijke heffing: de mogelijke hoge opbrengst ervan. Het Landa rapport schat dat wereldwijd een belasting van 100 Amerikaanse dollar per ton steenkool ongeveer 100 miljard US-dollar zou kunnen opbrengen. Taks op CO₂-uitstoot was lange tijd in samenhang met het Kyoto-protocol tot vermindering van het broeikaseffect het gespreksonderwerp.

Tot slot werd de voorkeur toch gegeven aan een compromis inzake certificaten in verband met uitstoot. De reden hiertoe was aanvankelijk gebaseerd op een politieke ideologie - verhandelbare certificaten worden door de markt geregeld. Belastingheffing daarentegen vereist een meer actieve rol van de staat. Omdat vroeger de certificaten aan de producenten van CO₂ cadeau werden gegeven, bezorgen ze per slot van rekening aan de staat geen inkomsten maar betekenen een herverdeling in de relatie van te grote energieverbruikers/-spaarders volgens de situatie van de markt. In hoeverre het betrekken van de kosten voor energie bij de marktprijzen een beter systeem is dan de sedert eeuwen beproefde vorm van regulering door taksen, moet worden afgewacht. Thans is succes van deze gevolgde strategie blijkbaar ver weg. Als dit concept op een sissert uitloopt, zal de discussie over een taks op CO₂-uitstoot, belangrijker worden.

- De taksen die op economisch vlak doorslaggevend is geweest, is de meest bekende en tot in de details uitgewerkte Tobintaks, de taks op overdracht van deviezen. Er is ook nog de Spahn-variant. De Tobintaks voorziet een zeer klein belastingpercentage op alle

transacties van deviezen van een of meerdere basispunten (een basispunt komt met 0,01 % overeen). Daardoor zullen speculatieve deviezentransacties die reeds van de geringste schommelingen in de wisselkoersen profiteren, duurder worden. De ramingen van de inkomsten uit dergelijke belasting variëren sterk, ze zijn echter - ondanks het lage belastingpercentage - op grond van de grote belastingbasis substantieel. Zo zou reeds een taks van 0,01 % op alle transacties van deviezen in de eurozone jaarlijks tot 38 miljard US-dollar opbrengen. Als dit systeem wereldwijd zou worden ingevoerd, zou het zelfs tot 125 miljard US-dollar oplopen.

- Intussen werd de klassieke Tobintaks door het concept van de deskundige inzake financies en economie en voormalig IWF-raadgever Paul Bernd Spahn verder ontwikkeld. De Spahntaks is een taks die uit twee delen bestaat. Naast het laag belastingpercentage dat de Tobintaks voorziet, is er een tweede, een hoog belastingpercentage, tot 100 %, in functie van de vooraf vastgelegde limieten van de op- of neergaande fluctuaties. Deze corridor zelf wordt door de Centrale Bank door middel van extrapolatie van de voorbije evolutie in de koersen, vastgelegd. Zo zou niet alleen de dagelijkse speculatie gereduceerd worden, maar zouden er tevens speculatieve aanvallen in grote stijl, zoals tijdens de financiële crisis in Azië in 1997/98, worden verhinderd. Winsten door speculatie worden door de Spahntaks weggekatapulteerd en maken op die manier speculatieve aanvallen onmogelijk. Bij de verdedigers van een belasting op deviezen heeft deze variante van de Tobintaks veld gewonnen.
- Verdere vormen van belastingen die op economisch vlak resultaten zouden kunnen bereiken, zijn belastingen op financiële transacties met belastingparadijzen of met landen met een bijzonder strikt bankgeheim, belastingheffing op portfolio-investeringen van de E-commerce of van het secundair verhandelen van aandelen. Deze laatste belastingen zouden een ingrijpen in de wijze waarop het shareholderkapitalisme functioneert, betekenen. Het bezit van aandelen is hier duidelijk niet van belang om op die manier dividenden te incasseren en van grote stijging van de waarden te profiteren, maar het gaat

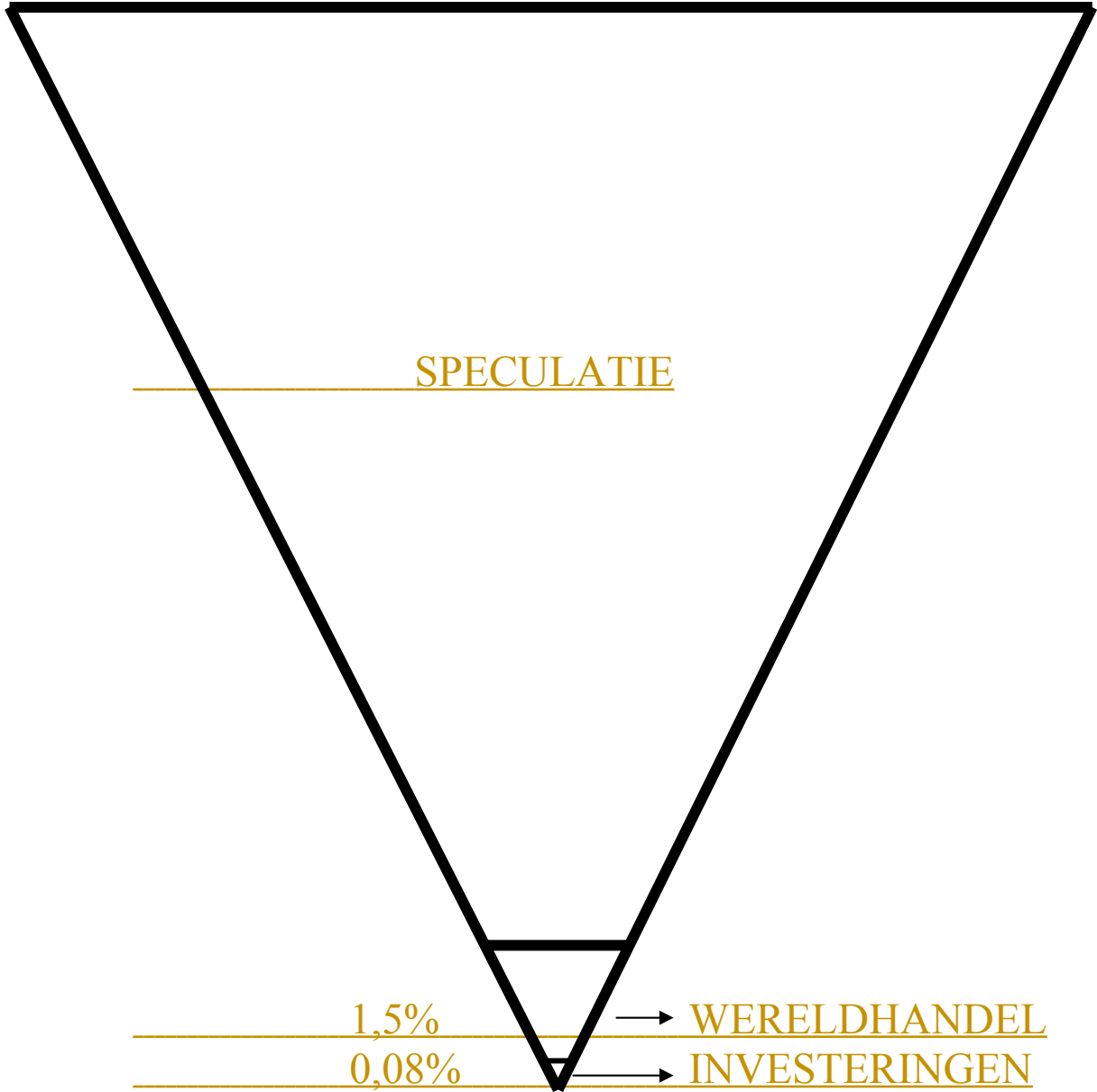
er uitsluitend om te speculeren op het stijgen (en ook op het dalen) van de aandelenkoersen en deze vervolgens van de hand te doen. Daardoor ontstaan verreikende gevolgen voor management, ondernemingscultuur zoals tewerkstelling en daarmee voor het algemeen functioneren van een economie. Door een belastingheffing op het secundair verhandelen werd het functioneren van de ondernemingsfinanciering niet geraakt. Tegelijk zou de politiek toch een instrument tot regulering van het shareholdersysteem ter beschikking krijgen.

Ook als internationale taksen als een veelbelovend concept kunnen worden beschouwd, toch gaan er risico's en tegenstrijdigheden mee gepaard. Enerzijds bestaat het gevaar dat, wanneer ook de politiek voor de zaak warm loopt, vooral het probleem van de belastingverdeling op het voorplan komt. Zo duikt de laatste tijd steeds vaker het voorstel op om in Europa of zelfs op internationaal vlak verhoging van de btw onder ogen te nemen. Anderzijds bestaat het risico de ruimte die er op nationaal vlak voor een sociale en rechtvaardige belastingpolitiek algemeen is, om die ruimte niet te benutten. Daarbij zullen nieuwe financieringsmogelijkheden de neiging doen toenemen te snoeien in de 'reguliere' ontwikkelingshulp.

Verder zullen instellingen zoals de Wereldbank als de invoering van internationale belastingen begint, invloed willen doen gelden en eventueel alles naar zich toehalen. Zelfs in de discussie rond de Tobintaks was de Wereldbank er op die manier bij betrokken.

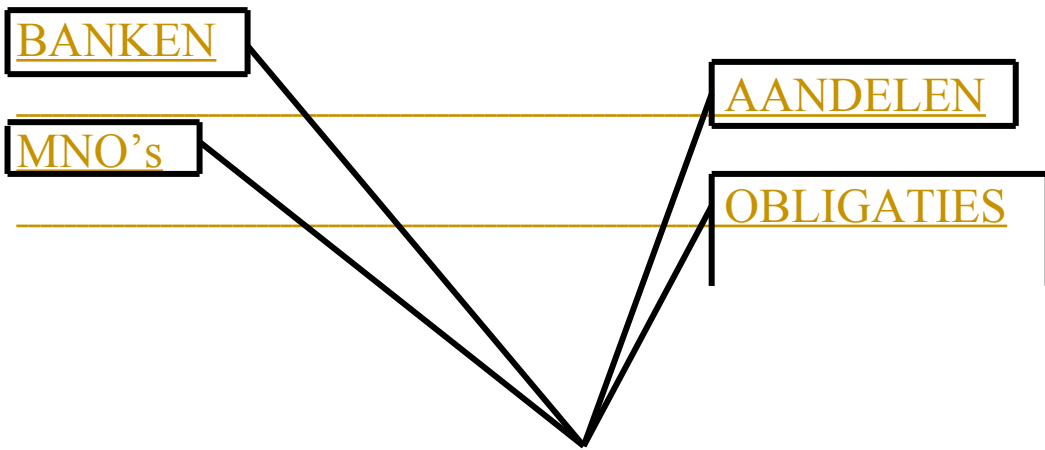
Bemoeienissen rond internationale taksen moeten daarom altijd in samenhang met het democratiseren van de internationale betrekkingen en instellingen worden gebracht. Dat geldt ook voor de VN waaraan de meeste voorstanders van het concept een vooraanstaande rol reserveren met het oog op de gebruiksdoeleinden en de verdeling van de opbrengsten uit deze belasting.

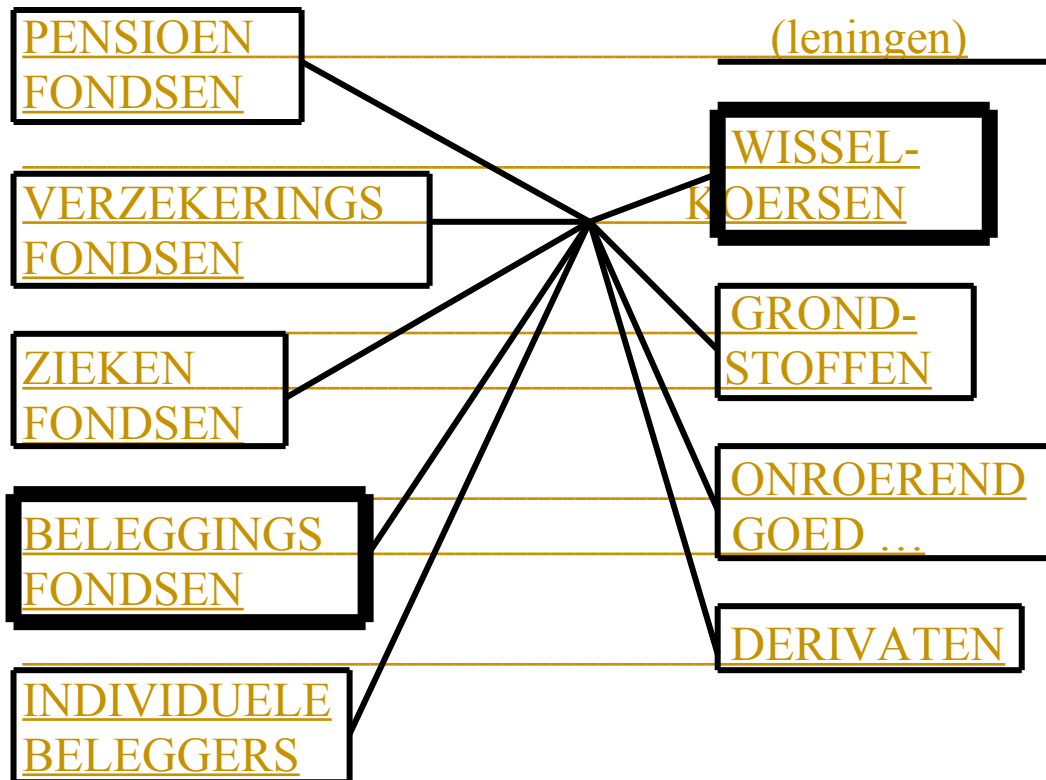
Natuurlijk is dit alles geen pleidooi tegen het concept an sich. Het maakt wel duidelijk dat de instrumenten tot regulering van de globalisering politiek betwistbaar zijn en dat het gemaakte begin niet zonder sterke politieke druk verder tot resultaten kan komen.

SPELERS

MARKTEN

Financiële transacties op de mondiale beurzen bepalen het lot van honderden miljoenen mensen

Welke zijn de technische argumenten in het voordeel van FTT?

% Er is een belangrijke wisselactiviteit (veel liquiditeit) op de moderne markten omwille van de predominantie van speculatie op korte termijn.

% Het meest dringende probleem blijft de vluchtigheid van de prijzen van de activa op lange termijn. De verrichtingen op korte termijn monden uit in grote prijsschommelingen van de activa op lange termijn. Deze lange termijnfluctuaties impliceren zeepbellen gevolgd door krachs die een rampzalige invloed hebben op de reële economie zoals men periodiek observeert sinds de krach van 1987.

% Een uniforme taks op de financiële transacties maakt speculeren op korte termijn veel minder rendabel. Deze taks

zou bijgevolg een stabiliserende invloed op de prijzen van de activa moeten hebben en helpen een nieuwe crisis te voorkomen.

% Een belasting op de verrichtingen zou de overheden grote inkomsten bezorgen die zouden kunnen gebruikt worden om milieu- en sociale noden te financieren, onder andere op supranationaal vlak.

% Bovendien kan zij ervoor zorgen dat belangrijke door de financiële crisis veroorzaakte en nog steeds aanhoudende deficits gedempt worden.

% De FTT zou het controleverlies op de wereldfinanciën van de overheden belast met de financiële regulering tegen gaan. De FTT zou de overheden een instrument ter hand stellen dat zou kunnen functioneren zelfs indien de controleoverheden de echte prijs van het risico niet kunnen inschatten.

% De FTT zou het universele bankwezen in zijn oorspronkelijke rol herstellen, met name het financieren van de reële economie.

% Vandaag is de financiële sector onderbelast. Zo is hij bvb niet BTW-plichtig. In de loop van de voorbije decennia heeft hij zich gevoelig uitgebreid en is hij een dominerende economische speler geworden, maar zijn fiscale bijdragen zijn minimaal gebleven. Een FTT zal ervoor zorgen dat de financiële sector, die zich in het hart van de crisis bevond, zal bijdragen tot het dragen van de fiscale last die uit die crisis voortvloeit.

% De FTT is geen dure oplossing. Deze taks op de georganiseerde markten heffen is zeer gemakkelijk.

% Een FTT ligt als middel om de speculatie af te remmen en voor nieuwe inkomsten te zorgen mijlenver voor op eventueel andere middelen, zoals een bijdrage van de banken tot een faillissementsverzekering ("IMF taks") of rechten op de balansen van de grote banken ("Obamataks").

Zijn de argumenten tegen een belasting op financiële transacties geloofwaardig?

Hoe kom je tot „de echte” prijs van financiële goederen?

- Een onderzoek van de werkelijkheid toont aan dat er geen convergentie is op de kapitaalmarkten naar „echte” prijzen van aandelen, er is eerder een afwisseling van fases van algemene stijging van de prijzen („zeepbellen”) en dan gevolgd door dalende aanpassingen („krach”). Dat is een zeer specifiek kenmerk van de kapitaalmarkten ten opzichte van de andere markten: (van „reële” goederen en diensten) de wet van vraag en aanbod werkt averechts.
- Normaal is dat als de prijs van een goed stijgt, dat de vraag dan daalt: de potentiële kopers verkiezen iets anders te kopen. Maar hier werkt dat averechts: wanneer de prijs van een aandeel stijgt, dan stijgt de vraag: meer en meer speculanten willen het kopen om van de stijging te profiteren. Dat is de uitleg van de voornamelijk onstabiele aard van de kapitaalmarkten, waar de speculanten hun beslissingen nemen zoals een kudde schapen die zich allemaal samen in de afgrond storten.

Overdreven schommelingen van de koersen?

De onderzoeken die stellen dat de invoering van een belasting op financiële transacties leidt tot een toename van schommelingen van de koersen, die zijn niet overtuigend en die hebben tot verschillende resultaten geleid.

De voorziene percentages voor de belasting op financiële transacties zijn altijd laag. De kosten van de transacties zijn aanzienlijk gedaald tijdens de drie laatste decennia door de vooruitgang van de informatica.

De toepassing van een belasting op financiële transacties zou de kosten slechts doen stijgen tot het niveau van twee decennia geleden voor het merendeel van de financiële markten.

Indien een hoge transactiekost echt een grotere schommeling zou veroorzaken, dan nog zou die schommeling slechts het

niveau halen van die van de jaren '80 - die duidelijk lager was dan die van vandaag.

De liquiditeit van de markten?

De critici van een belasting op financiële transacties beweren dat zij de liquiditeit van de kapitaalmarkten zou verminderen, en zo de verkoop van de aandelen door de investeerders moeilijker maken. Het is waar dat een belasting op financiële transacties de kosten van transacties verhogen en dat het volume zal verminderen. Dat betekent dat de markten iets minder liquide zouden zijn, maar als deze kosten in feite tot het niveau van de jaren '80 zouden teruggebracht worden, dan is er geen enkele reden om te geloven dat de markten minder liquide zouden zijn dan in 1980, wanneer die in volle boom waren. De industrie zou efficiënter worden naarmate de economie vooruit gaat; maar de financiële sector heeft bewezen dat zij aan sociaal nut verloor naarmate die complexer en ondoorzichtiger werd.

Delocalisering van de transacties?

- Als de belasting op financiële transacties niet globaal toegepast wordt op alle financiële instrumenten, zullen er waarschijnlijk pogingen zijn om het soort instrument te veranderen of de plaats van de transactie te veranderen om aan de belasting te ontsnappen; maar het effect op het verkregen inkomen zal zeer waarschijnlijk beperkt zijn. In de grote financiële centra, genieten de actoren van nabijheidsvoordelen (belangrijke partners, infrastructuren, enz). Zolang de kosten van de belasting lager blijven dan die van een verhuis, zullen de financiële instellingen verkieszen de belasting eerder te betalen dan zich elders opnieuw te installeren.
- Bijvoorbeeld, er zijn nu reeds grote verschillen in de kosten van transactie per land, en nochtans emigreren de transacties niet naar de plaatsen waar de kosten het laagst zijn. De financiële bemiddelaars zullen denken aan de

veiligheid van de voornaamste beurzen in de Verenigde Staten , in het Verenigd Koninkrijk, in continentaal Europa of in Japan; en ook aan de voordelen van netwerking die zij aanbieden en die de kosten van transacties compenseren. Het Britse "zegelrecht", zelfs aan een betrekkelijk hoge koers van 0,5%, heeft in geen enkel opzicht de aantrekkelijkheid van de Beurs van Londen gewijzigd.